

РОЗВИТОК ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Драпалюк Анастасія

У сучасних умовах суспільних трансформацій, воєнних викликів та зростання потреб у соціальній підтримці особливого значення набуває розвиток волонтерської діяльності як важливого чинника громадянської активності та соціальної згуртованості. Волонтерство в Україні стало не лише формою безкорисливої допомоги, а й потужним механізмом підтримки населення, військових, внутрішньо переміщених осіб, медичних та освітніх установ. Саме в кризових умовах волонтерський рух продемонстрував високий рівень самоорганізації, відповідальності та здатності до швидкого реагування на суспільні потреби.

Проблема розвитку волонтерської діяльності є предметом дослідження багатьох українських і зарубіжних науковців. Теоретичні та практичні аспекти волонтерства висвітлювали у своїх працях І. Бех, О. Безпалько, А. Капська, Т. Лях, Н. Максимова, Л. Міщик, В. Поліщук, а також зарубіжні дослідники J. Wilson, P. Dekker, M. Snyder. Науковці розглядають волонтерство як соціально-психологічний феномен, форму громадянської участі, засіб розвитку просоціальної поведінки та важливий ресурс підтримки суспільства в умовах кризових ситуацій.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та аналізі особливостей розвитку волонтерської діяльності в Україні, визначенні її соціально-психологічного значення, основних напрямів, чинників формування та ролі у підтримці суспільства в умовах сучасних соціальних викликів.

Волонтерство в Україні є багатогранним явищем, яке ґрунтується на принципах безкорисливої допомоги та гуманістичних цінностях. Сучасні підходи до його розуміння враховують як інституційні аспекти, пов'язані з організацією та координацією волонтерської діяльності, так і суспільний вимір, що акцентує увагу на мотивації, потребах та інтересах волонтерів.

Виходячи з результатів дослідження, можемо зазначити, що волонтерство в

Україні виконує важливі функції [3]:

1. Надає допомогу та підтримку людям, які її потребують: волонтери допомагають людям похилого віку, людям з інвалідністю, бездомним, сиротам, жертвам стихійних лих та іншим соціально незахищеним групам.
2. Сприяє розвитку громадянського суспільства: волонтерство залучає людей до активної участі у житті суспільства, сприяє розвитку демократії та верховенства права.
3. Підтримує інновації та креативність: волонтери шукають нові методи та ідеї для покращення своєї роботи та досягнення максимальної користі для громадян.
4. Захищає довкілля: волонтери беруть активну участь у захисті довкілля, організовують екологічні акції та проекти.
5. Сприяє розвитку толерантності: волонтерство допомагає людям з різним досвідом та поглядами на світ знайти спільну мову та співпрацювати.

Сьогодні феномен волонтерства трактується: як форма громадянської участі в суспільно корисних справах, спосіб колективної взаємодії й ефективний механізм вирішення актуальних соціально-педагогічних проблем; як діяльність, яка є непримусовою; ґрунтується на прагненні допомогти; як справа, зроблена без попередньої думки про фінансову винагороду; як робота, а не гра; як добровільний вибір діяльності, який відображає особисті погляди й позиції; активна участь громадянина в суспільному житті, що виражається зазвичай у спільній діяльності в межах різних асоціацій, сприяє покращенню якості життя; як національна ідея – ідея милосердя та добродійності, ресурс філантропії – людинолюбства, добродійності, благодійної діяльності, соціальної підтримки, заступництва й захисту знедолених громадян через милосердя [2].

Становлення волонтерської діяльності в Україні відбувається сьогодні за такими напрямками:

1. Традиційний для багатьох країн західного світу обмін групами молодих добровольців, які мають на меті транслявання власної культури (історії, традицій, мови, досвіду з певних видів професійної та суспільної діяльності людини) та

засвоєння аналогічно культури тієї країни, до якої за домовленістю виїжджає на певний час волонтер; надання молоді можливості навчатися і розвивати різні лінії взаємозв'язку, а також служити суспільству..

2. Добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерційних організаціях, яка має на меті допомогу будь-яким категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчанні, потенціальному розвитку.

3. Добровільна систематична або епізодична допомога державним установам у здійсненні соціальної політики: допомога освітянським (шкільним та позашкільним) закладам у навчально-виховній роботі, закладам соціального забезпечення в роботі з молоддю з особливими потребами та з людьми похилого віку.

4. Волонтерська діяльність, як результат творчого саморозвитку, бажання навчати всіх, хто прагне, тому, що сам добре знаєш та вмієш, але що не завжди є власною професією добровільного помічника.

5. Педагогічно спрямована волонтерська діяльність як засіб розвитку особистості, її соціалізації, духовного становлення. Цей напрям засвоюється в дитячих та молодіжних об'єднаннях, які передбачають суспільно корисну діяльність, в різних угрупованнях при центрах соціальних служб для молоді [1].

Отже, в останнє десятиліття волонтерська діяльність в Україні зазнала значного розвитку, перетворившись на важливий елемент громадянського суспільства. Особливо актуальним вона стало в умовах соціальних трансформацій, конфліктів та криз, з якими зіткнулася країна. Волонтерство в Україні має значний потенціал для розвитку та вирішення актуальних соціальних проблем. Завдяки активній участі волонтерів українське суспільство може стати більш справедливим, гуманним та стійким.

Список використаних джерел

- 1 Вербицький Іван. Укрінформ. Частка волонтерів серед молоді за рік зросла вдвічі. 2023. URL: <http://surl.li/udpbx>.
2. Ляшенко Н. О., Болотова В. О., Байдак Т. М. Волонтерська діяльність в Україні як вид соціальної активності. 2018. URL: <https://surl.li/mbmbru>
3. Шандар А.М., Заволович Я.Ю. Роль волонтерства в контексті розв'язання соціальних проблем: Кейс України. Збірник тез. 2023. С. 129-131. URL: <https://lnk.ua/BeEyhweHf>